

К О Н С П Е К Т

за държавен писмен изпит по специалност „Документалистика и архивистика”, ОКС „бакалавър”

1. Поява и развитие на документите като средство за управление, информационен източник и обект на архивиране. Формиране на публичния документален и архивен ресурс. Понятието “Национален архивен фонд” – (НАФ) в българската архивна теория и практика.
2. Съставяне и оформяне на документите върху хартиен носител. Функции и реквизити на документите. Съвременни документни системи.
3. Електронно управление, електронни документи и електронни архиви. Цифровизация на информационните ресурси на историческите архиви в мрежовото общество — стратегии, политики и резултати.
4. Понятие за деловодство, документооборот и учрежденски архив. Централизирано и децентрализирано деловодство. Системи за електронно деловодство, предоставяне на услуги на гражданите по електронен път.
5. Понятие за класификация. Класификация на документите въз основа номенклатурата на делата със срокове за тяхното съхраняване. Видове номенклатури и редът за утвърждаването им. Създаване на *преписки*, организиране на *преписките* в дела и текущото им съхраняване.
6. Критерии за определяне ценността на документите и етапи на провеждането на експертизата – текуща експертиза и експертиза на ценността на документите в учрежденския архив.
7. Класификация на документите в документалния фонд, в архивния фонд и на равнище Национален архивен фонд (НАФ).
8. Теорията за архивния фонд – школи, автори, трудове, приноси.
9. Комплектуване на архивите с документи – организация и нормативно-методическа уредба. Източници за попълване на НАФ и профилиране на архивите. Особености при комплектуването на документи от личен произход.
10. Научно-техническа обработка на архивните фондове от учрежденски произход. НТО на фондове от личен произход, включително семейни и родови фондове. Формиране на архивни колекции.
11. Информационна система на архивите – структура, функции и видове архивни справочници. Типология на архивно описание, международни и европейски професионални информационни стандарти за архивно описание — ISAD (G), ISAAR (CPF), EAD, и др.

12. Архивно законодателство, структура, управление и профилиране на българските архиви през периода 1951 – 1989 г.
13. Българската архивна реформа и нейните европейски измерения (1990-2007 г.) – философия, етапи и резултати..
14. Архивите и научната комуникация в мрежовото общество. Информационен мениджмънт в държавните (историческите) архиви.

ЛИТЕРАТУРА

I. Стратегии и политики

1. Архитектура на електронното управление в Република България <<https://e-gov.bg/wps/wcm/connect/e-gov.bg-18083/8cfc6aee-e0d9-43d9-acfd-b873aefa70c7/%D0%90%D1%80%D1%85%D0%B8%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0+%D0%BD%D0%B0+%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D1%82%D0%BE+%D1%83%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5+%D0%B2+%D0%A0%D0%B5%D0%BF%D1%83%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%BA%D0%B0+%D0%91%D1%8A%D0%BB%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%8F.pdf?MOD=AJPERES&CVID=mNMd7x5&useDefaultText=0&useDefaultDesc=0>>
2. Стратегия за развитие на електронното управление в Република България 2019 - 2025 г. < <https://e-gov.bg/wps/wcm/connect/e-gov.bg-18083/1506d64e-0f16-4954-ba0b-dfd77ae58184/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D0%B8%D1%8F+%D0%B7%D0%B0+%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%B5+%D0%BD%D0%B0+%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D1%82%D0%BE+%D1%83%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5+2019-2025.pdf?MOD=AJPERES&CVID=nyx-ndJ&useDefaultText=0&useDefaultDesc=0>>
3. Национална програма „Цифрова България 2025” е приета с Решение на МС № 730 от 5 декември 2019 година <https://e-gov.bg/wps/wcm/connect/e-gov.bg-18083/e7546370-d935-4e11-baed-e4428f7eec22/09-12-2019_programa_cifrova_bulgariya_2025.pdf?MOD=AJPERES&CONVERT_TO=url&CACHEID=ROOTWORKSPACE.Z18_PPGAHG800HDT40Q9L5OQ9M3000-e7546370-d935-4e11-baed-e4428f7eec22-n5Umgkx>
4. Стратегия на Държавна агенция „Архиви“ за периода 1 юли 2021 г. – 31 декември 2026 г.

https://www.archives.government.bg/uploaded_files/Strategija_30_06_2021_final%282%29.pdf >

5. Концепция за изграждане на Дигитален архив на Държавна агенция “Архиви”
<https://www.archives.government.bg/uploaded_files/1_Conception.pdf>
6. Доклад за архивите в разширения Европейски съюз. Разширяване на архивното сътрудничество в Европа: план за действие. Разработен от групата на националните експерти в областта на архивите на страните членки на ЕС, от институциите и органите на ЕС, по искане на Съвета на Европейския съюз. София: Електронно издание. 2008. Б. с.
<https://electronic-library.org/books/Book_0075.html>

II. Нормативно-методическа уредба

II.1. Закони

1. Закон за нормативните актове. ДВ., бр. 27 от 1973 г.; Указ за неговото прилагане. ДВ, бр. 39 от 1974 г.
<<https://justice.government.bg/home/normdoc/2127837184>>
2. Закон за Националния архивен фонд (НАФ). ДВ, бр. 57 от 13.07. 2007 г.
<http://www.archives.government.bg/uploaded_files/%D0%97%D0%90%D0%9D%D0%90%D0%A6%D0%98%D0%9E%D0%9D%D0%90%D0%9B%D0%9D%D0%98%D0%AF_%D0%90%D0%A0%D0%A5%D0%98%D0%92%D0%95%D0%9D_%D0%A4%D0%9E%D0%9D%D0%94.pdf>
3. Закон за администрацията. ДВ, бр. 130 от 1998 г.
<<https://www.lex.bg/index.php/mobile/ldoc/2134443520>>
4. Закон за достъп до обществената информация. ДВ, бр. 55 от 2000 г.
<<https://lex.bg/laws/ldoc/2134929408>>
5. Закон за електронния документ и електронните удостоверителни услуги (загл. изм. - дв, бр. 85 от 2017 г.)
<<https://www.lex.bg/laws/ldoc/2135180800>>
6. Закон за защита на личните данни. ДВ, бр.1 от 2002 г.
<<https://www.cpdp.bg/?p=element&aid=1194>>
7. Закон за защита на класифицираната информация. ДВ, бр. 45 от 2002 г. <<https://www.lex.bg/laws/ldoc/2135448577>>
8. Закон за електронното управление ДВ. бр.46 от 12 юни 2007 г.
<<https://www.lex.bg/laws/ldoc/2135555445>>

II.2. Наредби и инструкции

1. Наредба за задължителните общи условия за сигурност на автоматизираните информационни системи или мрежи, в които се създава, обработка, съхранява и пренася класифицирана информация. ДВ, бр. 46 от 2003 г.
<<https://www.lex.bg/en/mobile/ldoc/2135467347>>

2. Наредба за условията и реда за водене на регистъра на Националния архивен фонд, ДВ, бр.17 от 6 март 2009 г.
<http://www.archives.government.bg/uploaded_files/nrvnaf.pdf>
3. Наредба за реда за използване на документите от Националния архивен фонд, ДВ, бр. 8 от 27 януари 2012 г.
<http://www.archives.government.bg/uploaded_files/naredba2.pdf>
4. Наредба за общите изисквания към информационните системи, регистри-те и електронните административни услуги, ДВ. бр.5 от 17 януари 2017г .
<<https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2136995819>>
5. Наредба за обмена на документи в администрацията (загл. изм. - дв, бр. 5 от 2017 г., в сила от 01.03.2017 г.)
<<https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2135588750>>
6. Наредба за общите изисквания за мрежова и информационна сигурност (загл. изм. - дв, бр. 5 от 2017 г., в сила от 01.03.2017 г.)
<<https://www.lex.bg/laws/ldoc/2135606737>>
7. Наредба за реда за организирането, обработването, експертизата, съхраняването и използването на документите в учреденските архиви на държавните и общинските институции, ДВ. бр.17 от 6 март 2009 г.
<http://www.archives.government.bg/uploaded_files/narok.pdf>
8. Наредба за условията и реда за опазването, съхраняването, достъпа и използването на ценни електронни документи в държавните архиви, ДВ. бр. 26 от 30 март 2021 г.
<http://www.archives.government.bg/uploaded_files/%D0%9D%D0%90%D0%A0%D0%95%D0%94%D0%91%D0%90.pdf>
9. Практическа инструкция за създаване и оформяне на документите в публичната администрация, ИПА, 2014.
<https://www.ipa.government.bg/sites/default/files/instrukciya-dokumenooborot_0.pdf>

II.3. Методика

1. Методически кодекс 2013. ДАА. Свитък I, II, III, IV, V, VI.
<http://www.archives.government.bg/519-%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B8_%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%2C_2013_%D0%B3>
2. Методически кодекс. Част 1, 2, 3, 4. Съставители: Петкова, Стефка, Гиздов, Иван, Тончев, Александър, Бурмова, Майя, Пискова, Мариана, Парушева, Кинче, Нейкова, Андриана, Бояджиев, Иван, Нашева, Светла, Анчова, Калинка. София: Главно управление на архивите при Министерския съвет. Издателство и печатница към Комитета по единна система за социална информация при Министерския съвет. 1982. <https://electronic-library.org/content/archivology_lows.php>

III. Стандарти

1. International Standard Archival Authority Record For Corporate Bodies, Persons and Families ISAAR (CPF). <<https://www.ica.org/en/isaar-cpf-international-standard-archival-authority-record-corporate-bodies-persons-and-families-2nd>>
2. General International Standard Archival Description (ISAD(G)). <<https://www.ica.org/en/isadg-general-international-standard-archival-description-second-edition>>
3. Modular Requirements for Records Systems (MoReq2010). <<https://www.moreq.info/>>
4. Encoded Archival Description (EAD). <<https://www.loc.gov/ead/>>
5. Records in Contexts Conceptual Model 0.2 (RiC-CM 0.2) <<https://www.ica.org/en/records-in-context-conceptual-model-02>>
6. eArchiving Digital Record Exchange Standard Jurisdictional Survey <<https://www.ica.org/en/earchiving-digital-record-exchange-standard-jurisdictional-survey>>

IV. Литература:

1. Аврамов, Ив. Западноевропейската архивна мисъл за понятието архивен фонд (1841-1930). Историческо бъдеще, бр. 1, 2001, 144 – 164. <https://electronic-library.org/articles/Article_0010.html>
2. Аврамов, Ив. Теорията за архивния фонд и руската архивистика (1841–1917). – Архивен преглед, 2002, № 1–2, 13–27. <https://electronic-library.org/articles/Article_0018.html>
3. Дуйчев, И. Лекции по архивистика. С., 1950; С., 1993. <http://electronic-library.org/books/Book_0005.html>
4. Жечева, Кл. Пътеводители по фондовете на архивите. – ИДА, кн. 23, 1972, 33 – 59.
5. Златилов, В. Развитие на разработките по класификацията на архивния фонд в съветското и българското архивознание. – ИДА, кн. 41, 1981, 23 – 39.
6. Кузманова, М. История на архивите и организация на архивното дело в България. С., 1966. <http://electronic-library.org/articles/Article_0004.html>
7. Кузманова, М. Архивният фонд – основна класификационна единица в българските архиви. – ГСУ. Идеологически катедри, т., LVI, 1962, 277–325. <https://electronic-library.org/articles/Article_0009.html>
8. Нейкова, А. Архивите като индикатор за държавността. – В: Държавността в историята. С., 2001, 54-76. <http://electronic-library.org/articles/Article_0011.html>
9. Нейкова, А. Архиви и общество. С., Изд. Софи-Р, 2007. <http://electronic-library.org/books/Book_0014.html>

10. *Нейкова, А.* Архивният фонд и международните информационни архивни стандарти за описание. — Във: Празнично-юбилейната история. Сборник с доклади от летния семинар в Китен 25–29 юни 2012 г. София, 2012, 16–24. <https://electronic-library.org/articles/Article_0182.html >
11. *Нейкова, А.* Българската архивна реформа и съдбата на архивите на бившите специални служби. — Библиотека, 2010, № 1–2, 122–130. <https://electronic-library.org/articles/Article_0123.html >
12. *Нейкова, А.* Българските архиви и научната комуникация в информационното общество. — Известия на националния литературен музей, 2004, № 2, 42–50. <https://electronic-library.org/articles/Article_0047.html >
13. *Нейкова, А.* Компютърната архивистика и предизвикателствата за архивната терминология. — Във: Империи и имперско наследство на Балканите. Сборник в чест на 70-годишнината на проф. Людмил Спасов. Т. II. Ново време и съвремие. Пловдив, 2019, 505–521. <https://electronic-library.org/articles/Article_0261.htm >
14. *Нейкова, А.* Стандартизация и стандарти в архивната работа и обучението по архивистика. — Във: Традиции и приемственост. 50 години полувисше и висше образование в Източните Родопи. Т. I. История. Кърджали, 2011, 231–247. <https://electronic-library.org/articles/Article_0138.html >
15. *Нейкова, А.* Стратегии, политики и проблеми във връзка с дигитализацията на информационните ресурси на архивите. — Архивен преглед, 2016, № 2, 90–99. <https://electronic-library.org/articles/Article_0248.html >
16. *Нейкова, А. Пенджекова-Христева, Р.* Архивите във виртуалното пространство. Учебно пособие. Издателство: ПУ, Филиал – Смолян, 2014. <http://electronic-library.org/books/Book_0055a.pdf >
17. *Пенджекова, Р.* Личният архивен фонд и параметрите на документалното наследство – предизвикателство за изследователя. — В: Университетски четения по архивистика. т. II. 2013. <http://electronic-library.org/articles/Article_0189.html >
18. *Пенджекова-Христева, Р.* Теорията за тоталните архиви и устната история. — Архивен преглед, 2016, № 2, 78–85. <http://electronic-library.org/articles/Article_0249.html >
19. *Петкова, Ст.* Увод в архивознанието. В. Търново, 1986; II-ро изд. 1994, 2011.
20. *Речник на българската архивна терминология.* Изд. на ВСУ Черноризец Храбър, 2002 г. <http://electronic-library.org/books/Book_0004.html >
21. *Савов, Н.* Към историята на българската архивистика. Българската общественост и документалното ни наследство. С.: «Българска ака-

демия на науките», 1990. <http://electronic-library.org/books/Book_0002.html >

22. Симеонова, Евд. Инвентарни описи на документалните материали в държавните архиви. – ИДА, № 3, 1959, 22 – 30.
23. Симеонова, Евд. Към въпроса за описанието на документалните материали. – АПр., № 11, 1966, 3 – 10.
24. Стефанов, Ст. За подхода и методите при подборното комплектуване на фондовете. – АПр., № 1, 1983, 53 – 58.
25. Стефанов, Ст. Същност и критерии на подбора на документите с повтаряща се информация за държавно съхранение. – ИДА, № 45, 1983, 37 – 55.
26. Университетски четения по архивистика, т. I -2009 , т. II – 2012, т. III-първа част – 2014, т. III-втора част – 2015, т. IV – 2016 , т. V – 2017, т. VI – 2018, т. VII – 2019.< http://electronic-library.org/content/university_readings_archivistic.php>
27. Холмс, Д. Стратегии за електронно правителство. Превод от английски език: В. Шумкова. С.: „Класика и стил“ ООД. 2002. <http://electronic-library.org/books/Book_0007.html>
28. Чанкова, Н. Номенклатурата на делата като пособие по експертизата на ценността на документите и техните комплекси. – АПр., № 4, 1983, 36 – 45.
29. Яновски, Хр. Някои проблеми на усъвършенстването на систематичните каталози. – АПр., № 1, 1991, 5 – 31 .

Вж.: *Електронната библиотека по архивистика и документалистика „Акад. Иван Дуйчев“*, раздел *Архивология*, подраздели: *Монографии; Статии; Нормативно-методическа уредба*
<<https://electronic-library.org/content/index.php> >

Конспектът е приет с Решение на Катедрен съвет с Протокол №147 от 10.02.2022 г. Комисията си запазва правото в деня на изпита да подбере изпитните въпроси. Обявените оценки на писмените работи са окончателни и не подлежат на преразглеждане и преоценяване.